

Kinizam, cinizam, punk otpor: analiza albuma "Šamar" Hladnog piva

---

Tuđan, Tea

Undergraduate thesis / Završni rad

2015

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Rijeci**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:186:289900>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-16**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences - FHSSRI Repository](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET U RIJECI
ODSJEK ZA KULTURALNE STUDIJE

Mentor: dr.sc. Vjeran Pavlaković

Akademska godina: 2014./2015.

**KINIZAM, CINIZAM, PUNK ROCK OTPOR: ANALIZA ALBUMA
„ŠAMAR“ HLADNOG PIVA**

(Završni rad)

Studentica: Tea Tuđan

Studij: Sveučilišni preddiplomski jednopredmetni studij kulturologije

Rijeka, rujan 2015.

SADRŽAJ:

1. SAŽETAK.....	3
2. UVOD.....	4
3. KINIZAM I CINIZAM.....	5
4. PUNK.....	7
5. PUNK I KINIZAM.....	8
6. HLADNO PIVO.....	10
7. POLITIČKO STANJE U HRVATSKOJ NA POČETKU 21.STOLJEĆA.....	12
8. ANALIZA ALBUMA „ŠAMAR“.....	14
8.1. Čekaonica.....	14
8.2. Cirkus.....	16
8.3. Šamar.....	18
8.4. Ljetni hit.....	20
9. ZAKLJUČAK.....	24
10. LITERATURA.....	25
11. INTERNET IZVORI.....	26

1. SAŽETAK

U sljedećim stranicama analizirat ću kinizam i cinizam, kao osnovu koristeći autora Sloterdijka i njegovu knjigu *Kritika ciničnog uma* koja je objavljena 1992. godine. Kako bi se u potpunosti shvatio kinizam, dio mog rada također je posvećen i opisu punk scene u svojim počecima.

Za podrobniju analizu sam odabrala album Hladnog piva *Šamar* (objavljen 2003. godine) čije ću odabrane pjesme dodatno secirati te prikazati ondašnju društvenu klimu u Hrvatskoj (tko je na vlasti, koje društvene skupine imaju moć).

Tako će se na repertoaru naći i zlostavljanje nad ženama, iskorištavanje životinja u cirkusima, Weberova birokracija, obilježja hrvatske (spore) birokracije i položaj homoseksualaca u današnjem društvu.

KLJUČNE RIJEČI: kinizam, cinizam, podređeni, punk, politička moć, tipovi vlasti, zlostavljanje, homofobija, kinički impuls.

2. UVOD

Tema mog završnog rada je analiza albuma *Šamar* hrvatskog punk-rock banda Hladno pivo u pogledu kinizma. Poblježe ću izložiti kinizam i cinizam kroz shvaćanje njemačkog filozofa Petera Sloterdijka izloženo u knjizi "Kritika ciničnog uma", punk pokret i njegovu vezu s kinizmom kroz čiju ću prizmu analizirati glazbeni izričaj Hladnog piva.

Kod kinizma, naglasak će biti na antičkom kinizmu u kojem se ogleda njegova izvorna ideja i njegove bitne odrednice poput: beskompromisnosti, neovisnosti i autentičnosti. Prezentirat ću i moderni cinizam koji upotpunjuje razumijevanje samog kinizma, a i potreban je u analizi tematike Hladnog piva.

Kratak osvrt na punk i njegov kinički impuls s naglaskom na dvije najistaknutije grupe Sex Pistols i The Clash gdje kinički duh najbolje dolazi do izražaja i daljnji razvoj punka kroz njegove najutjecajnije podžanrove tokom osamdesetih i devedesetih pružiti će kontekst za razumijevanje djelovanja Hladnog piva unutar punk pokreta. Za potpunu ocjenu u kojoj mjeri možemo shvatiti Hladno pivo kao bend vođen kiničkim impulsom prikazati ću karakteristike hrvatskog društva koje prolazi kroz problematičnu tranziciju u potpuno razvijenu demokratsku zemlju.

U zaključku ću preispitati u kojoj mjeri možemo shvatiti Hladno pivo kao istinski punk bend vođen kiničkim idealima kroz prikaz i društveni angažman vezan uz album *Šamar*, a sve u kontekstu trenutne pozicije punka u svijetu i trenutačnog stanja hrvatskog društva.

3. KINIZAM I CINIZAM

Sloterdijk uvodi pojam kinizma u potrazi za kritikom koja je izazivačka, samosvjesna, refleksivna i distancirana spram dominantnog prevladavajućeg sistema moći (moći na vlasti). Ključna odrednica kiničkog stava je drskost koja je nabijena ironijom, ismijavanjem, sarkazmom. Za Sloterdijka riječ *drzak* je: "*produktivna agresivnost, nasrtanje na neprijatelja: hrabar, odvažan, smion, naprasit, požudan.*"¹ Kinizam se javlja u staroj Grčkoj kao istinska opozicija ustaljenog gradskog života. Prototip kinika u tom je svijetu Diogen i njegovo besramno, provokativno, agresivno i slobodno ponašanje koje se očituje životom u bačvi.² On je tako istinska antiteza dominantnom Platonovom diskursu, jer ne prihvaća akademske razgovore i idealistički dogovor već se izražava u "prljavom" materijalizmu. On doslovce govori punim životom (nema podvojenosti teorije i prakse jer su oni kod njega jedno). Njegov "prljavi" materijalizam i animalnost predstavljaju ono prirodno, konkretno kod čovjeka i time proturječi prevladavajućem idealizmu moći. Njega ne treba gledati kao isključivo opozicijsku figuru jer on nije "*fiksiran u protuslovlju: njegov je život označen humorističkom samoizvjesnošću, koja pripada samo suverenim duhovima.*"³

Upravo njegova okrenutost autarkičnosti, animalnom, konkretnom, "neovisnom čuvstvu", izvor su "besramnosti" u ponašanju, ali i fokusiranju na sadašnjost (naspram idealizmu koji živi u iščekivanju i instrumentalnom manipuliranju). Autarkičnošću se može objasniti i njegov slavni kozmopolitizam, jer on želi biti izuzet od bilo kakvih lokalnih mreža moći. Njegov temeljni uvid je da čovjek svoju puninu ostvaruje u lišenosti potreba jer ga one čine submisivnim, manipulativnim, pogodnim za instrumentalizaciju. Jedino takvim životom ostvaruje se cjelovito, otjelovljeno biće, "osjetilno samoostvarenje". Za kraj poimanja antičkog kinizma, treba istaknuti da Diogenova drskost nije samo uperena protiv institucija moći (tu drskost simbolizira njegova odvažna poruka Aleksandru Velikom da mu se makne sa sunca), već i kritiziranju lažnih ideala i opsjena "običnog" čovjeka (simbolizira ju anegdota u kojoj svijećom traži čovjeka usred dana).

---

¹ Sloterdijk, P. (1992:109)

² Jednostavan, skroman, besraman i neovisan život baš poput psa . Grč. *Kyon* znači pas. No riječ kinizam se izvodi i iz gimnazije *Kynosarges*, u kojoj je predavao osnivač kinizma Anisten. Sloterdijk, P. (1992:170).

³ Sloterdijk, P. (1992:111)

Kinizam kroz stoljeća mijenja svoj izvorni egzistencijalni izraz. Na ulasku u modernu on poprima svoju novu inačicu koju Sloterdijk naziva građanskim neokinizmom. On se javlja u estetskom smislu kroz umjetnost. Jedino umjetnost u doba moderne može dovesti do otjelovljenog, egzistencijalno nerascijepljenog bića jer ono nema moralne ograde poput religije i stroge empirijske zahtjeve znanosti (koja je uz to vođena voljom za moći pa nikad ne dopire do "istine").

Neokinizam prihvaća svijet u svojoj punini, za njega ne postoji zlo, ono je imanentni dio stvarnosti jednako kao i dobro. Neokinici imaju pozitivan, empirijski pogled na svijet, emocionalno amoralan jer se pojave mogu objasniti racionalno, a ne intervencijama nadnaravnog bića.

Za potpuno razumijevanje kinizma, a i za tematiku ovog rada potrebno je objasniti njegovu suprotnost- moderni cinizam. Cinizam je također drski izraz, ali on je, kako Sloterdijk na više mjesta naglašava, "drskost koja je promijenila stranu". Cinizam je drskost onih gore, gospodara, moći koja je na vlasti. Kako je Sloterdijk to plastično opisao, ako kod kinizma David izaziva Golijata, onda kod modernog cinizma Golijat izaziva Davida. Kod modernog cinizma valja istaknuti da je on: "*gospodska antiteza vlastitom idealizmu kao ideologiji i kao maskeradi.*"⁴ Moderni cinizam raskrinkava samog sebe, svoju manipulativnu funkciju i stvarnu narav vlasti.

Zaključno, kinizam je drski satirični izražaj koji reflektira moć "onih dolje". Njegovo djelovanje je subverzivno jer on u ugrožava vladajuću moć koja se reflektira u konvencijama, institucijama, idealima. Izvor njegovog djelovanja je princip razumnosti.

---

⁴ Sloterdijk, P. (1992:118)

4. PUNK

Punk je radikalni podžanr rock glazbe koji se profilirao u sedamdesetima. Karakteristike su mu jednostavan minimalistički glazbeni izričaj (najčešće 2-3 gitaristička akorda, jednostavan ritam i produkcija), buntovni, beskompromisni izričaj, nesputani live nastupi. On je revitalizirao ustajalu rock scenu sredinom sedamdesetih unoseći u njega autentičnost, neposrednost i agresiju te reflektirajući frustracije novih generacija.

Rock, koji je u punom zamahu od početka šezdesetih⁵ predvođen bendovima The Rolling Stones i The Beatles, a svoju potporu imao je u baby-boom generaciji, sredinom sedamdesetih dobrano je okoštao napuštajući svoj neposredni i provokativni izričaj u korist sve kompleksnijih i virtuoznijih izvedbi koje su (unatoč određenoj umjetničkoj vrijednosti) postale sve apstraktnije, dulje, neprobavljivije i svrha samima sebi. Sinonim za taj kompleksniji pristup je progresivni rock (predstavnicima su Yes, Jethro Tull, Pink Floyd, Emerson, Lake & Palmer itd).

Punk, s jedne strane, nastupa nasuprot takvog, sve kompleksnijeg i apstraktnijeg poimanja rock glazbe vraćajući joj neposrednost i autentičnost izričaja, a s druge strane on je žestoka kritika postojećeg socio-ekonomskog stanja. Eksplozija punka dogodila se 1976. u Velikoj Britaniji, probojem grupe Sex Pistols iako su već ranije postojali relativno istaknuti bendovi.⁶ U fenomenu Sex Pistolsa najbolje se očituje značaj punka. Radilo se o neuglednoj četvorici mladića koji su „*svojim prostačkim, destruktivnim i provokativnim nastupom do te mjere iziritirali britansku javnost da su bili podvrgnuti cenzuri.*“⁷ Kasnije je izašlo na vidjelo da je posrijedi velika rock and roll prevara, budući da je iza svih ekscesa stajao njihov menadžer Malcom McLaren, no to ne umanjuje značaj njihove pojave. Sex Pistolsi su ipak reflektirali tadašnje beznade mladih, njihov otpor spram autoriteta i još značajnije, s kulturnog gledišta dali su do znanja da ne moraš biti vrstan muzičar da bi se izrazio te time osokolio mnoštvo mladih na vlastito izražavanje čime nastaje bujica ne samo novih punk bendova već glazbenih pravaca poput *new wavea, hardcorea, no wavea, indierocka...*

---

⁵ Početak rocka može se datirati u pedesetima u rock n rollu čiji je nosioci Elvis Presley, no on je bez obzira na utjecaj više američki fenomen, dok prava snaga rock glazbe dolazi u 60-tima

⁶ Krajem šezdesetih djeluju tzv. Protopunk sastavi MC5 i The Stooges, a od 1974. u New Yorku djeluju Ramones, jedan od najvećih punk sastava.

⁷ Njihov singl *God save the queen* zakonski je bio zabranjen i nije čak bio objavljen na ljestvicama najprodavanijih singlova. Strongman, P.(2007: 203.-205.)

5. PUNK I KINIZAM

Po mom mišljenju, cjelokupni punk pokret i kinizam posjeduju mnoge zajedničke crte. Punk je odraz onih socijalno podređenih, instrumentaliziranih dijelova društva (pretežno radničko stanovništvo). U punku s kraja sedamdesetih radi se o refleksiji beznada, o otporu prema ekonomskom modelu (uglavnom se radi o ljevičarskim bendovima s marksističkim idejama, a nezaposlenost u Britaniji u sedamdesetima je poprimila rekordne razmjere), beskompromisnoj kritici svega što nosi predznak institucionalne moći (vojska, kraljica, poslodavci, škole...). On neposredno kanalizira moć podređenih. Malo podsjeća na besramnost antičkog kinizma s obzirom da je cijeli izraz u suprotnosti s ustaljenim normama ponašanja i komuniciranja. Punkeri su neuredno odjeveni, nose lance za pse (dodirna točka sa psećom filozofijom, mada njime više kinično odgovaraju nosiocima moći koji preko represivnih aparata traže poslušnost), samoozljeđuju se, neprimjereno se odnose u javnosti, ništa im nije sveto.... No ipak, treba naglasiti da je nihilizam npr. spomenutih Pistolsa autodestruktivni, u pravilu usmjeren na permanentno kritiziranje, sa malo konstruktivnog i afirmativnog. U njih nema neke istinske životne radosti, želje za egzistencijalnom puninom već zagovaranje anarhije i nihilizma radi samih sebe. Očitovanje takvog stava je prepuštanje opojnim sredstvima i tragični kraj njihovog najprovokativnijeg člana Sida Viciousa. To valja istaknuti s obzirom na temu rada grupe The Clash, koji su se probili odmah poslije Pistolsa, „*zasigurno najcjedeniju punk grupu svih vremena.*“⁸ Njihov album *London Calling* kotira kao jedan od najboljih rock albuma uopće. Oni iskazuju puno više senzibiliteta kroz ljevičarske stavove sa puno rafiniranijim izrazom nego bilo koji drugi punk bend. Oni su najbolje artikulirali probleme i frustracije otrovno i zajedljivo reflektirajući nezaposlenost (pjesma *Career opportunittes*), kritizirajući potrošačko društvo (*Lost in the supermarket*), policijsku represiju (*Guns of Brixton*) itd. Oni su istinski odraz društvene svijesti. Njihov izraz je također jednostavan, minimalistički, ali neposredan i što je posebno važno, oni uključuju mnoge druge žanrove poput reggaea, duba, funka, bluesa, rapa..., „*u čemu se očituje i njihov zahtjev za suživot različitih rasa i kultura, odnosno princip multikulturalnosti.*“⁹

---

⁸ Strongman P. (2007:285).

⁹ Dragaš, A. (2012:218)

„The Clash su svoje stavove iskazivali i kroz društveni angažman pa su tako primjerice 1976. nastupali u sklopu kampanje *Rock against racism*.“¹⁰

Najveća zasluga punka je u tome što je on demokratizirao glazbeni izraz. Nakon punka svatko može legitimno tražiti vlastiti, autentični glazbeni izraz (princip "*do it yourself*"), ali i bilo koji drugi umjetnički izraz.¹¹ Punk funkcionira mimo glazbene industrije, glazbenih menadžera, muzičkih vještina, ikakvih produkcijskih zahtjeva, skupih studija, dotadašnjih koncertnih prostora (u sedamdesetima). On je u suprotnosti sa svim što je dotad podrazumijevalo poimanje glazbe.¹² On sam sebi stvara područje za slobodno, neovisno, alternativno i subverzivno kulturno¹³ djelovanje jasno artikulirajući moć onih koji su dolje i u tome je prava kunička narav punka, barem onog s kraja sedamdesetih.

S vremenom je punk ipak izgubio na oštrini i prodornosti i ispao iz fokusa javnosti. Sex Pistolsi su se razili već 1978. godine nakon samo jednog albuma, The Clash je s vremenom blijedio zbog razmirica među članovima. Unatoč tome, punk je inicirao cijeli niz žanrova poput new wavea, post punka, hardcorea, gothica, pa sve do grungea itd. Istinsku opoziciju glazbenoj industriji i buntovni duh punka prenosio se dalje preko britanskog post-punka (naziv za niz raznolikih bendova koji su spajali punk s art rock glazbom) i američkog hardcorea, sve do sredine 80-tih. Britanske grupe poput Gang of four, The Fall, Wire, Joy Division te američke poput Black flag, Husker du, Minor threat su "*htjele postaviti posve nov sustav gdje bi se izvođači sami brinuli za izdavanje ploča, poslovanje i turneje i htjeli su da punk scena formira posve novu distributivnu mrežu i organizaciju koncertnih turneja*."¹⁴ Njihova je djelatnost početkom devedesetih iznjedrila bendove koji su ostvarili globalnu slavu poput REM-a, Nirvane, Green Daya te izmjenili mainstream glazbu devedesetih. No iako je uspjeh tih bendova bio iznenađan i neočekivan nije više bio toliko provokativan, subverzivan i utjecajan. Ti bendovi su brzo uvučeni u komercijalne medijske i korporacijske industrije poput MTV-a ili izdavačke kuće Geffen Records. Kroz godine se promijenio i status punka, pa su tako Sex Pistolsi bili iskorišteni na otvaranju Olimpijskih igara u Londonu 2012. godine prevalivši tako put od cenzuriranog, provokativnog i u javnosti neuglednog benda do britanskog ponosa vješto uklopljenog u matrice industrije zabave i spektakla. Nakon Green

¹⁰ https://en.wikipedia.org/wiki/Rock_Against_Racism, (stranica je posljednji put posjećena 09.09.2015)

¹¹ Neovisan umjetnički izraz koji omogućuje punk, sličio bi, po meni, građanskom neokinizmu u moderni

¹² Ovaj stav možda najbolje opisuje puni naziv knjige cijenjenog kritičara Darka Glavana: „Punk- Potpuno uvredljiva negacija klasike.“

¹³ Pritom mislim na djelovanje underground klubova u kojima funkcionira alternativna kultura koja je često subverzivna i u opoziciji s mainstream kulturom. Underground prostori se dakako ne bave samo glazbom već i raznoraznim izložbama, performansama...

¹⁴ Sarig R (2005: 271.)

Daya 1994. godine (koji je predvodio revival punk u Americi te ujedno postao i komercijalno najuspješniji punk bend), punk nije iznjedrio niti jedno veliko mainstream ime. Valja spomenuti da je velik dio socijalno angažirane i buntovne muzike kasnije (kraj osamdesetih, pa početkom devedesetih) preuzela rap i hip hop muzika, no unatoč svemu povijesna uloga punka kod demokratizacije glazbenog izričaja i njihov bunt glede sistema moći i dalje je neupitan mada nema više tako moćnu poziciju kao u sedamdesetima.

6. HLADNO PIVO

Hladno pivo je zagrebački punk rock sastav nastao 1987. godine. Sastav dolazi iz zagrebačkog predgrađa Gajnice, iz radničkog socijalnog miljea osamdesetih što uvelike objašnjava njihovu senzibilnost za društvenu svijest koja će ih krasiti kroz njihovu diskografiju. Početak karijere i prvih nekoliko albuma obilježava djelovanje po pankerskim uzusima (funkcioniranje u skromnim uvjetima, na jedno organiziranim koncertima, šireći glas o sebi kroz demo snimke i usmenu predaju). Kasnije bend proširuje svoj glazbeni izričaj. U minimalizam gitare, basa i bubnja dodaju se trube i klavijature. Izvorni punk, čak hardcore (muzički, a i ideološki žešća varijanta punka) izričaj tako se nadopunjuje i omekšava utjecajima mainstream rocka, reggaea, rapa... Kroz godine se Hladno pivo profiliralo u opće mjesto na cjelokupnoj hrvatskoj glazbenoj sceni (a i šire). Ono što Hladno pivo zasigurno od samog početka izdvaja iz hrvatske rock, pa i scene općenito su pronicljivi, ironični, socijalno senzibilni tekstovi njihovog frontmena Mile Kekina. Hladno pivo je već vrlo rano steklo kulturni status na rock sceni u prvoj polovici devedesetih sa svoja prva dva albuma *Džinovski* i *G.A.D.*¹⁵ Ako se imaju na umu ratne okolnosti, te nesumnjivo žestoka glazba koja nije podatna za radijski prostor, njihov proboj stvarno iznenađuje.

Neovisno o njihovim uzorima, Hladno pivo bi se najbolje moglo opisati kroz prizmu bendova poput The Clash i Azra, jer upravo oni najbolje artikuliraju društvene anomalije, a svoj su izvorni punk izričaj (kod Azre Novi val) nadopunili utjecajima drugih glazbenih žanrova.

Pankerski bunt i kinički duh u smislu otpora prema manipulaciji prisutan je od početka, primjerice stih: "*Umiren svim narkozama, ja stajem poslušan u red, nema sumnje sada sam*

---

¹⁵ Prva dva albuma imaju i najlošiju produkciju, ali za stare fanove imaju neupitan legendarni i nedodirljiv status

gdje i sav obrađeni svijet" (pjesma *Narcisoidni psi*). Već drugim albumom G.A.D. Hladno pivo secira anomalije hrvatskog društva, obračunavajući se sa bezličnom malograđanskom letargičnošću (" *Možda je vrijeme konačno umiriti se, uz novine i večeru čekati lutrije*" u pjesmi *Tišina* ili pak: "*U mom kvartu status quo, planovi u vakuumu prelazimo masovno u alkose za pokerom*"-pjesma *Diznilend*) za koju bi se moglo reći da dominira kroz tekstove.

Osim kroz pjesme, bend otvoreno u medijima iznosi svoje ljevičarske, socijalne stavove najčešće preko medijski eksponiranog Mile Kekina te su politički društveno angažirani. „*Tako su na izborima 2000. godine otvoreno podržavali smjenu vlasti*“¹⁶, a „*2002. godine singlom i spotom Šamar sudjelovali su u kampanji «16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama» sa ženskom udrugom B.a.b.e.(Budi aktivna, budi emancipirana).*“¹⁷ „*Kampanja je ocjenjena uspješnom doprinijevši većoj popularnosti udruge B.a.b.e, a i većem senzibilitetu prema žrtvama.*“¹⁸

Šamar je njihov peti album izdan 2003. godine. Sociopolitičke okolnosti bile su znatno drukčije nego u vrijeme pripreme i objavljivanja prethodna četiri albuma. „*Album je njihov najnagrađivaniji album, prepoznat od muzičke struke sa četiri nagrade Porin, a nagrađeni su i od strane Hrvatskog helsinškog odbora nagradom «Joško Kulušić» za zaštitu i promicanje ljudskih prava u medijima.*“¹⁹

---

¹⁶ Časopis Forum, br. 2. Intervju s Mile Kekinom objavljen 23.09.2013. (50. stranica)

¹⁷ http://zaklada.civilnodrustvo.hr/upload/File/hr/izdavastvo/digitalna_zbirka/vrednote_u_praksi.pdf (str.120., stranica je posljednji put posjećena 09.09.2015)

¹⁸ Ibid, str. 127. (stranica je posljednji put posjećena 09.09.2015.)

¹⁹ <http://www.monitor.hr/vijesti/hladno-pivo-dobilo-nagradu-hho-a/52188/> (stranica je posljednji put posjećena 9.9.2015)

7. POLITIČKO STANJE U HRVATSKOJ NA POČETKU 21. STOLJEĆA

Sprovodom Franje Tuđmana, prvog hrvatskog predsjednika, „simbolički je obilježen završetak desetogodišnjeg razdoblja demokratski birane jednostranačke vlasti s elementima autokratske moći njezina vođe.“²⁰ Hrvatsko društvo tijekom devedesetih bilo je društvo limitirane demokracije gdje se opozicijska gibanja obično začinju u uskim intelektualnim krugovima. „Ti su krugovi naoko suviše slabi i malobrojni, ali ako nailaze na plodno tlo- ako u društvu vlada nezadovoljstvo, opozicione ideje brzo će fermentirati, poprimati jasnije oblike, ponekad zadobivati i elemente populizma, čime postaju opasnost za vlast, koju nagrízaju i u konačnici ju i ruše.“²¹

Napetosti unutar hrvatskog društva postajale su sve jače i očiglednije sa sve bližim krajem devedesetih. Javnost je konačno shvatila kako se mora suočiti sa postojećim socioekonomskim problemima- dok su se malobrojni sve više bogatili, siromašniji su postajali sve siromašniji, mnogi su ostajali bez posla, a sve više zaposlenijih i bez plaće.

„U tim godinama konfrontirali su se etnocentrizam, odnosno agresivni nacionalizam nasuprot nacionalne snošljivosti, tradicionalne ruralne vrijednosti nasuprot modernim urbanim vrijednostima, kao i euroskepticizam i ksenofobija nasuprot proeuropskom usmjerenju i toleranciji.“²²

Na izborima 2000. godine tako su se konfrontirali nacionalističko-tradicionalistički (uglavnom religiozni) s jedne, i kozmopolitsko-modernistički (uglavnom sekularni) blok s druge strane. Izbori te godine proglašeni su „izborima za demokraciju“, nasuprot onima iz 90-tih koji su nazivani „izborima o demokraciji“ i oni su označili početak dekonstrukcije autoritarnog političkog sustava te liberalnodemokratske²³ atmosfere.

Tadašnji novi predsjednik, Stjepan Mesić, raskinuo je s nacionalističkom ekskluzivnošću, političkom netolerancijom i autokratskim stilom i donekle utišao prenaplašenu ideološko-domoljubnu retoriku.

---

²⁰ Goldstein (2008:814)

²¹ Goldstein (2010:282)

²² Goldstein (2010:283)

²³ „Pod liberalizmom podrazumijevamo političku filozofiju utemeljenu na ideji slobode i prava pojedinaca te tip političke prakse, orijentirane prema liberalnoj demokraciji.“ (Milardović, 2006:44)

Ekstremna desnica koja je maknuta s vlasti osjetila se ugroženo vidjevši težnju nove vlasti za funkcioniranjem pravne, liberalnodemokratske države. Ona je nastojala mobilizirati javnost u pobuni protiv vlasti i naposljetku je srušiti. Iako je pobuna bila neuspješna, naboji su ipak pomogli HDZ-u da se 2003. godine vrati na vlast.

„Hrvatska je postala demokratičnija i normalnija država, no tema za inspiraciju im nije nedostajalo jer s koalicijom na vlasti koja je već debelo pucala po šavovima, poimanjem politike kao trgovine i liberalnim kapitalizmom koji gaze sve koje može, dakle sve osim vlasnika tvrtki, Hrvatska je još uvijek (bila) daleko od pojma uredne zemlje. Na red su došle samo nešto drugačije teme.“²⁴

---

²⁴ Dragaš, A. (2008.:163)

8. ANALIZA ALBUMA ŠAMAR

Na albumu *Šamar* se artikuliraju sveprisutni problemi u društvu poput nasilja nad ženama u istoimenoj pjesmi *Šamar*, homofobija (*Ljetni hit*), fascinaciju mladih s vrstom rapa koja promovira kriminalitet i krive vrijednosti (*Teško je ful biti kul*), a na tom tragu je i *Frizerska pjesma* koja proniče u ksenofobiju mladih (opet su dakle posrijedi krive vrijednosti). Na albumu se još tematizira iskorištavanje životinja radi zabave (*Cirkus*), apsurdnost birokracije (*Čekaonica*), ironiziraju se seksualne neugodnosti (*Mlohava ćuna*), te percepcija Hrvatske kao bogomdane turističke destinacije (*Zimmer frei*).

U analizi kinizma u stihovima i glazbi Hladnog piva pobliže ću obraditi pjesme: *Čekaonica*, *Cirkus*, *Šamar* i *Ljetni hit*.

8.1. Čekaonica

Pjesma govori, na sarkastičan način, o općepoznatom, apsurdnom i frustrirajućem iskustvu kod obavljanja birokratskih poslova. Sam ritam pjesme podsjeća na vojnu koračnicu čime se sarkastično naglašava spremnost na izvršavanje zapovijedi. Kroz stihove "*Fino piše molimo ne kucati*"²⁵ i "*Potrebno je donijeti dvije sličice, osobnu i kopiju domovnice i pričekat satima*" iskazuje se ciničan odnos birokracije naspram onih podređenih. Kroz sarkastičnu poniznost u stihovima "*Oprostite što dišem, neću nikad više, samo mi pomozite. Kroz šumu formulara bez malenoga dara, jako slabo prolazim*" oni se suprotstavljaju očito nužnoj, ali i apsurdnoj logici birokratskog sistema koji sebe sama doživljava previše ozbiljno. U cijeloj pjesmi nema neke gorčine i bijesa već samo puko ismijavanje teško podnošljive besmislenosti serviranih od institucija moći. Vjerojatno je iskreno ismijavanje ponižavajuće prakse, ali i vlastitog ponašanja u čekaonicama (samosvjesni stih "*Zurit ću još malo u sivi pod i prebrojat pločice*"²⁶) najviše što se može napraviti spram birokracije te si time olakšati čekanje da se ona promjeni. Uostalom sarkazam uperen na takve prakse širi svijest za njezinom promjenom u čemu se očituje kinički impuls ove pjesme.

---

²⁵ Svi citati pjesama navedeni su prema tekstovima objavljenim na službenoj internetskoj stranici Hladnog piva: www.hladnopivo.hr (stranica zadnji put posjećena 02.09.2015)

Birokracija je termin kojim se označava vladavina uprave, točnije administrativnog osoblja koje radi uredima državne uprave i koji nisu izabrani na političkim izborima. Ona je „administracija svih organa države, od lokalne do nacionalne razine.“²⁶

„Danas se riječi birokracija i birokrat sve češće upotrebljavaju u pogrdom smislu za neefikasnu javnu upravu i lošeg, sporog i nemotiviranog činovnika.“²⁷

Ona u većini slučajeva stavlja pravila iznad čovjeka i odnosi se prema ljudima kao prema objektima. Za Webera birokracija označava oblik racionalne organizacije posla podijeljenog među mnoge ljude koji trebaju ostvariti neki zadani zadatak. Weberova analiza birokracije vezana je za uz njegovu analizu vlasti, pri čemu on nikad nije definirao birokraciju nego je umjesto toga dao „idealni tip“ demokracije. On je prije svega, uveo 3 tipa vlasti: legalni, tradicionalni i karizmatički. „Oni se međusobno razlikuju po izvoru legitimnosti, tj. po tomu na koju se okolnost pozivaju nosioci vlasti da bi je opravdali.“²⁸

Dakako, poziv na legitimnost sama po sebi nije dovoljna sigurnost onima na vlasti da će njihove „zapovijedi“ naići na pokornost onih ispod.

U modernim društvenim sistemima prevladava legalni tip vlasti, a uz nju se obično pojavljuje i birokratska organizacija. Birokratska organizacija je organizacija čijim posredstvom legalna vlast provodi svoju volju.

Glavne značajke idealnog tipa birokracije prema Weberu su sljedeće: „*Funkcioniranje birokratske organizacije odvija se u skladu s ovim kriterijima: ljudi su osobno slobodni i podvrgnuti su vlasti samo u odnosu na svoje različne službene dužnosti; organizacija službi osniva se na hijerarhijskom načelu: dužnosti su jasno određene; služba se popunjava na osnovi slobodnoga ugovornog odnosa u legalnom smislu, tako da u načelu postoji slobodan izbor: kandidati se biraju na osnovi tehničkih kvalifikacija, provjerenih ispitima ili diplomama, odnosno i jednim i drugim; oni su imenovani, a ne izabrani; u pravilu, plaćaju se u novcu i imaju pravo na mirovinu; služba je jedino ili bar osnovno zanimanje; služba je karijera, jer postoji sistem napredovanja prema dužini staža ili uspjehu, odnosno i jednome i drugome; u svome djelovanju potpuno su odvojeni od materijalnih sredstava upravljanja i ne*

---

²⁶ <https://hr.wikipedia.org/wiki/Birokracija> (stranica je zadnji put posjećena 5.9.2015.)

²⁷ Von Mises (2005: 69)

²⁸ Perko-Šeparović, I. (2002:122)

*... mogu prisvojiti svoj položaj; napokon, podvrgnuli su sistematskoj disciplini i kontroli u ponašanju u službi.*²⁹

Weber je smatrao da je razumijevanje modernog društva potrebno razumijevanje birokracije. Ona ima jasno zadan cilj i sredstva za postizanje tog cilja, što je čini racionalnim djelovanjem u institucionalnom obliku. Ona se temelji na hijerarhiji što je također čini sistemom kontrole- viši službenici kontroliraju niže.

Iako je Weber cijenio praktične prednosti birokratske organizacije, također je bio svjestan njezinih loših strana. Tvrdio je da sva ta specijalizacija, nedostatak osobnosti, racionalizacija i monotonost ometaju spontanost, kreativnost, individualizam i slobodu ljudi. Za birokraciju je bitan samo red, državna i ekonomska podjela ne bi mogla funkcionirati bez birokratske kontrole. Za njega je ona instrument moći za onoga koji je kontrolira.

Hrvatska birokracija daleko je od idealne i rečenica „Trebam još jedan papir“ poznata je apsolutno svima koji su ikad kročili u bilo koji državni ured. Rješavanje papirologije u Hrvatskoj traje danima, a nekad i mjesecima, ona bojkotira projekte i koči razvoj stoga ne čudi što mnogi strani mogući investitori bježe glavom bez obzira kad godinama ne mogu nabaviti svu potrebnu papirologiju.

8.2. Cirkus

Pjesma kojom se kritizira postupanje prema životinjama čime se HP prikazuje kao bend koji zastupa suvremenu ljevičarsku problematiku, senzibilizirajući se ne samo sa potlačenim grupama u društvu (gay populacija, zlostavljane žene) već i sa nepotrebnim patnjama životinja koje su u cirkusu objekt ljudske zabave. Za pjesmu je angažiran gostujući vokal koji "pjeva" grubo i neartikulirano (tzv. grind, karakterističan za žesće pravce unutar metal i hardcore muzike) sugerirajući tako okrutnost postupaka prema životinjama iako je sve obavijeno velom zabave. Neprirodnost postupaka u cirkusu opisana je kroz stihove poput "*mačke laju, da /miševi ržu, da/ krave zavijaju*", a komocija ljudi koji to gledaju "*da glasno uživaju debela dječica/ I svi se smiju, da jedu i piju*". Odgovor na takvo stanje sadržan je u refrenu "*Mjesto da slonovi slonaju/ lavovi lavaju...*" gdje se ironično sa samim po sebi

---

²⁹ Perko-Šeparović, I. (2002:123)

nejasnim izrazima (slonaju, lavaju) jasno šalje poruka neka se životinje ostave na miru sa svojim prirodnim svrhama, a ne da budu instrumentalizirane u svrhu ljudske zabave.

Usprkos snovima većine djece o bježanju od kuće kako bi se pridružili cirkusu, moglo bi se reći da životinje koje prisiljeno nastupaju u tim istim cirkusima, sanjaju o bježanju iz njih. Zbog stalnih putovanja, od grada do grada, mnogim životinjama nije pružena adekvatna i osnovna skrb poput pravilne prehrane ili veterinarske skrbi te su osuđeni na život u skućenim kavezima. Opće je poznato da je nasilje nad životinjama standardna metoda treninga životinja u cirkusu. S obzirom da cirkusi prikazuju neprirodne i netočne slike kako divlje životinje žive i djeluju u takvom nerealnom kontekstu, to stvara sve veću nepovezanost između ljudi i divljih životinja, promicanje ideja kako je to prihvatljivo, čak i da je takvo iskorištavanje životinja ugodno za zabavu. „*Medvjedi, slonovi, tigrovi i druge životinje ne voze dobrovoljno bicikle, ne stoje dobrovoljno na glavi, dobrovoljno ne skaču kroz krugove vatre.*“³⁰

Kako bi ih prisilili na obavljanje ovih besmislenih i fizički bolnih trikova, „treneri“ koriste raznorazna pomagala od bičeva, električnih šokera, uskih ogrlica, brnjica i ostalih bolnih alata.

„*Prisustovao sam umiranju starih i mladih, pa čak i djece, koja su umirala od gladi. Gledao sam kako mlade ljude i žene bičevima, toljagama i šakama, vidio sam bičeve od nosorogove kože kako se ovijaju oko nagih tjelesa.. a ipak, dopustite, da na kraju dodam: nisam nikada bio tako prestrašen i užasnut pred ljudskom okrutnošću, kao što bijah prestrašen i užasnut sjedeći među sretnim, nasmijsanim i oduševljenim gledaocima kad su na pozornici izvodili točke s dresiranim životinjama.*“³¹

Zbog zabrinutosti oko maltretiranja životinja u cirkusima i zabrinutosti za javnu sigurnost, veći broj država zabranio je ili ograničio upotrebu životinja u cirkusima.

Tako su cirkusi sa životinjama zabranjeni u Grčkoj, Velikoj Britaniji, Danskoj, Švedskoj, Finskoj, SAD-u i u brojnim drugim gradovima i državama u svijetu. Očekivano, u Hrvatskoj su oni još dopušteni no „*32 grada Hrvatske već je zabranilo gostovanje cirkusa sa životinjama.*“³²

---

³⁰ <http://www.peta.org/issues/animals-in-entertainment/circuses/> (stranica je zadnji put posjećena 02.09.2015)

³¹ London, J. (1951:7)

³² <http://www.prijatelji-zivotinja.hr/index.hr.php?id=2293> (stranica je zadnji put posjećena 5.9.2015)

8.3. Šamar

Šamar je pjesma iz istoimenog albuma koja tematizira zlostavljanje nad ženama, a ispričana je s gledišta nasilnika. U njoj se ne radi o kinizmu već o modernom cinizmu, tj. drskom samoopravdavajućem stavu nadmoćne osobe. Moderni cinizam raskrinkava samog sebe, odnosno način na koji nasilnik poima svoj odnos prema ženi i ogoljuje njega samoga. Cinizam se otkriva u stihovima *"Zašto skrivaš lice od masnice koja se i ne vidi"* (On vidi masnicu za koju tvrdi da se ne vidi!). Kroz pjesmu se cijelo vrijeme protežu samoopravljanja nasilnika i to kroz stihove u kojima se opravdava karakterom (*"Ti znaš kad sam nervozan planem, pa mi ruka malo poleti, ali te moje mračne strane, ne znače da te ne volim"*), konzervativno shvaćanje žene, primjerice stih *"ti se samo sjeti ko ovdje zarađuje"*, no istinsko raskrinkavanje na lazi se u refrenu *"kako te slijede pogledi, kako se lijepo po tebi, cijelim tijelom uviđaš, misliš da ne vidim"* gdje se otkriva patološka, neuravnotežena ljubomora nasilnika. Valja još istaknuti stihove: *"Pa se pitaj dal' te boli baš toliko, moja mala glumice, kako je meni kad te volim ovoliko, trpiti tvoje očijukanje"* koja je vrhunac cinizma u kojem se nasilnik pokazuje kao patnik (skoro pa se on shvaća žrtvom).

Ovaj najavni singl, napisan nakon „*rasprave u Saboru kada je predloženo da nasilje u obitelji ne bude gonjeno po službenoj dužnosti*“³³, izašao je u jesen 2002. i odmah se uključio u višegodišnju međunarodnu kampanju „16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama“ koja je te godine nosila naziv „Muško NE nasilju nad ženama“, a singl je bio realiziran u suradnji s udrugom B.A.B.E. i francuskom vladom. Pjesma je dobitnica nagrade Hrvatskog Helsinškog odbora „Joško Kulušić“³⁴ za promicanje ljudskih prava čime se Hladno pivo pridružilo rijetkima koji se temom nasilja bave u medijima.

„*Mnoga ponašanja koja se danas karakteriziraju kao nasilje u vezama, nekada su bila društveno prihvatljiva i legalna*“³⁵ što znači da je nasilje supstancijalna kategorija kulture s obzirom da svako društvo za sebe objašnjava definiciju nasilja.

„*Važnu ulogu u stvaranju društvene svijesti o problemu obiteljskog nasilja nad ženama, njegovoj prevenciji i psihosocijalnoj rehabilitaciji izloženih žena imaju nevladine*

³³ <http://www.muzika.hr/clanak/766/vijesti/hladnom-pivu-nagrada-hrvatskog-helsinskog-odbora.aspx> (stranica je zadnji put posjećena 4.9.2015.)

³⁴ HHO ili Hrvatski helsinški odbor za ljudska prava je nevladina organizacija za promicanje i zaštitu ljudskih prava.

³⁵ Rubenser, L. (2007:734)

*organizacije civilnog društva, a među njima posebno one proizašle iz feminističkog pokreta.*³⁶

Nakon više od 15 godina napora feminističkih ženskih inicijativa u Hrvatskoj da se država i društvo jasno i nedvosmisleno postave prema problemu nasilja nad ženama, ne prihvaćajući ga ni u jednom obliku i čineći sve da se ono spriječi i zaustavi, ne možemo tvrditi da nije mnogo toga učinjeno.

*„Ipak, unatoč promjenama zakona, javnim osudama nasilnika, ozbiljnom prikazu problema u medijima, čini nam se da većina ljudi još uvijek ne razumiju kako je nasilje sveprisutno i pogubno. I dalje žene koje su proživjele nasilje još uvijek uglavnom punu podršku nalaze samo u ženskim feminističkim organizacijama.*³⁷

Iako od sredine 90-ih godina prošlog stoljeća zlostavljanje žene od strane muškaraca postaje društvena odgovornost, nasilje se većinom odvija u privatnim prostorima stoga često ostaje nepoznato i samim time teško dostupno za društvenu intervenciju.

U svom znanstvenom radu *Ekonomsko nasilje nad ženama u intimnim vezama u hrvatskom društvu (2011)*, autorica Klasnić piše kako su različiti oblici nasilja nad ženama nerijetko isprepleteni i da im je teško odrediti granice, pa je tako i ekonomsko nasilje, prema istoj autorici, najčešće samo jedan od oblika represije i kontrole kojim nasilni muškarac instrumentalizira svoju moć nad ženom.

*„Kada govorimo o ekonomskom i financijskom nasilju nad ženama, mislimo prvenstveno na onemogućavanje žene u ostvarivanju radne uloge, na ometanje akademske i profesionalne karijere žene, sprječavanje ekonomske neovisnosti i osiromašivanje žena. Izravne posljedice ovog oblika nasilja su: stavljanje žene u ekonomski ovisan položaj, njeno materijalno siromaštvo i smanjene radne kompetencije žene. Zato, u konačnici, ekonomsko nasilje urušava temeljne sociodemografske predispozicije žene za postizanje ravnopravnosti u odnosu na muškarce.*³⁸

Prema službenim podacima policije i prema Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji od 2003. Godine kada je donesen, svake godine prijavljeno je između 11 500 i 17 500 počinitelja, a

---

³⁶ Castells, M. (2002:119)

³⁷ B.a.B.e.- Grupa za ženska prava (2003:6)

³⁸ Maslić Seršić (2010:15)

broj žrtava kreće se između 11 500 i 22 200 (žene su žrtve, ovisno o godini, u 64% do 71% slučajeva).³⁹

Gore navedene brojke zacijelo su puno veće, ali je nasilje još uvijek, unatoč naporu udruga kao što su B.A.B.E., tabu tema društva u kojem živimo. Svi zatvaramo oči i okrećemo se, to ne spominjemo, pravimo se da ne vidimo, a vidimo svi- ali gotovo svi i šutimo. Moglo bi se reći da je na području na kojem živimo, pa i na cijelom Balkanu, sramota biti žensko. Žena je kriva za sve. Kriva je jer je juha prevruća, jer su djeca nemirna, jer je uvijek pogrešna košulja čista. Glupa je za nogomet, glupa je za politiku, glupa je jer voli romantične filmove, glupa je jer čita poeziju. Žena je danas sve osim- žena.

8.4.Ljetni hit

Pjesma se senzibilizira sa (tadašnjim) lošim položajem homoseksualaca tražeći njihovu afirmaciju u društvu. Ton pjesme je ironičan. U stihu "*On pije pivo jer vozi bolje od mene, ja pijem sok jer su mi ruke nježnije*" uzima se klišeizirano rodno poimanje (muškarci bolji vozači, pivopije, a žene nježnije) nametnuto konvencijama da bi se predočilo "zadrtime" da i u homoseksualnoj vezi postoji logika funkcioniranja istovjetna onoj u heteroseksualnoj. Kinički se posredno tvrdi da se prirodnost ne nalazi samo u muško-ženskim odnosima. Nadalje u stihovima: "*A vjetar donosi ružne riječi, razbacane među valovima, to plaža zavidi našoj sreći, što se sunča tako bezbrižno*" iskazuje se neprijateljska klima kod dominantne većine spram homoseksualaca, ali se ona tumači zavišću, a ne mržnjom prema homoseksualnim vezama i u tome se očituje kinički duh.

*„Riječ homoseksualnost prvi put se pojavila 1869., a označavala je spolnu privlačnost pojedinca prema osobi istog spola.“*⁴⁰ Tokom povijesti postojale su mnoge definicije homoseksualnosti, a za njeno razumijevanje krucijalna je povijesna perspektiva.

„Stari su Grci istospolnu erotičnost očekivali kao dio spolnog iskustva svakog člana društva, a pojedini američki domorodački narodi tolerirali i štovali pojedince koji su prihvaćali kulturne uloge suprotnog spola i odabirali seksualne partnere vlastitog biološkog spola

---

³⁹ Ovi statistički podaci preuzeti su sa stranice <http://www.sigurnomjesto.hr/rad-na-prevenaciji-i-suzbijanju-nasilja/statistika/>, a koja je posljednji put posjećena 4.9.2015.

⁴⁰ Mondimore (2003:234)

(fenomen berdachea), dok je transgeneracijska homoseksualnost kao temeljni inicijacijski postupak prakticiran na Novoj Gvineji. ⁴¹

Širenje kršćanstva rezultirao je i promjenama u poimanju ljudske spolnosti. Proglašavanjem grešnog i nemoralnog svakog oblika putenosti i preuzimanjem ideje da je jedina prirodna seksualnost ona u svrhu prokreacije, svaka spolna aktivnost koja ne dovodi do začeca smatrana je neprirodnom. Tek se sredinom 20.st. stoljeća u SAD-u osnivaju lokalne homoseksualne i lezbijske institucije koje se bore za prava njihove manjine. U posljednjim desetljećima, homoseksualnost je izišla iz skrivenosti i o njoj se piše i govori javno i otvoreno.

Nažalost, u našoj je kulturi homoseksualnost postala oštro kritizirano iskustvo, žestoko društveno osuđivano u različitim razdobljima, a još i danas na nju većina populacije gleda kao na uglavnom nesretan, manjinski oblik ponašanja.

Prema rezoluciji Europskog parlamenta o homofobiji u Europi iz 2006. Godine, homofobija se manifestira u privatnoj i javnoj sferi u različitim oblicima, kao što su govor mržnje i poticaj na diskriminaciju, izrugivanje i verbalno, psihološko i fizičko nasilje, proganjanje i ubojstvo, diskriminaciju u odnosu na kršenje principa jednakosti i neopravdana i nerazumna ograničenja prava, koja često kriju iza opravdanja utemeljenih na društvenom poretku, religijskoj slobodi i pravu na prigovor savjesti.

„Prije 2000.godine, homoseksualnost je bila toliko stigmatizirana u hrvatskom društvu da je vrlo malo ljudi u medijima, na sveučilištima ili nevladinim organizacijama koji su uopće govorili o tome.“⁴²

Devedesetih godina prošlog stoljeća u hrvatskom javnom društvu tema homoseksualnosti bila je nevidljiva, tajna i tabu-tema, a otada su se u Hrvatskoj zbile važne kulturne, političke i društvene promjene koje su rezultirale povećanom vidljivošću njezinih seksualnih manjina. *„Niz organizacija za seksualne manjine osnovano je po cijeloj zemlji; Pride parada i Queer Zagreb festival održavaju se u Zagrebu od 2002. i 2003. Godine, a gay i lezbijska pitanja dobivaju više pozornosti u masovnim medijima.*“⁴³

---

⁴¹ Mondimore (2003:234)

⁴² Dobrović, Bosanac (2007:11)

⁴³ Dobrović, Bosanac (2007:11)

Domovinski rat i problemi s kojima se Hrvatska suočila u tranziciji u liberalnu demokraciju značili su da su devedesete godine bile razdoblje u kojemu su političke elite u zemlji davale malo pozornosti lezbijskim i gay pitanjima.

Upravo zahvaljujući novoj vlasti, političkim je strankama postalo ugodnije raspravljati o takvim temama i pozabavile su se pravima seksualnih manjina u svojim programima, dok je Sabor donio zakone koji daju određeno priznanje istospolnim zajednicama i kažnjavaju diskriminaciju na temelju seksualne orijentacije.

U kulturi, politici i društvu posljednjih godina gay muškarci i lezbijke učinili su sebe vidljivijima i to namećući se kroz aktivizam. „U tom smislu, gay muškarci i lezbijke u Hrvatskoj pridonijeli su ljudskoj raznolikosti svojeg društva afirmiranjem svoje seksualnosti, ali su se neki protivili tome da njihov seksualni identitet zasjeni složeniji osobnosti kojih pridjevi „gay“ i „lezbijski“ opisuju samo jedan element.“⁴⁴ Dakle, nije bila prisutna samo želja za izražavanjem vlastite seksualnosti u društvu koje je povijesno nastojalo održati homoseksualnost nevidljivim, nego i pojedinačne borbe da se pomire seksualnost s ostalim identitetima koje čovjek jednako cijeni.

Tolerancija u Hrvatskoj prema homoseksualizmu još uvijek nije na razini na kojoj bi trebala biti, ali primjećuje se, u odnosu na prethodno stoljeće, veliki pomak na bolje. „Tako je prošle godine, 1. Rujna 2014. Godine usvojen Zakon o životnom partnerstvu osoba istog spola.“⁴⁵ Ipak, i dalje postoji velika količina javno iskazane netrpeljivosti koja nam pokazuje koliko je hrvatsko društvo ksenofobno, homofobno i općenito netolerantno. Još uvijek postoji velika većina građana koji podrazumijevaju da je njihova nacionalnost, vjeroispovijest i seksualna pripadnost „bolja od drugih“ i da im ona daje veća prava od „onih drugih“.

„Ono što je još važnije, strah i prijezir prema »drugacijima« u Hrvatskoj ne staje samo na ratnim i poslijeratnim generacijama kod kojih se netolerancija jednim dijelom još uvjetno i može podvesti pod posljedice ratnog kaosa, već se naočigled širi na generacije tek rođene krajem devedesetih.“⁴⁶

Hrvatska je jedna od rijetkih država koja svih ovih godina nema u svom obrazovnom sustavu dio obrazovanja predviđen za razvoj političkog, građanskog i demokratskog odgoja. Činjenica

---

⁴⁴ Dobrović, Bosanac (2007:12)

⁴⁵ <http://www.zakon.hr/z/732/Zakon-o-%C5%BEivotnom-partnerstvu-osoba-istog-spola> (stranica je posljednji put posjećena 1.9. 2015).

⁴⁶ <http://www.novolist.hr/Vijesti/Hrvatska/Netrpeljivost-prema-manjinama-Nacija-ksenofoba> (stranica je posljednji put posjećena 5.9.2015.)

jest da se nitko od nas ne rađa kao ljevičar ili desničar, kao tolerantan ili netolerantan; mi to postajemo tijekom naše političke socijalizacije za koju nismo odgovorni isključivo mi već i društvo u kojem odrastamo.

9. ZAKLJUČAK

Hladno pivo izdanak je punk rock tradicije u pogledu žestokog i buntovnog muzičkog izričaja, ali i socijalnog miljea iz kojeg dolazi pa je stoga logična usredotočenost na kritiku devijantnih društvenih pojava, a koje su u Hrvatskoj uvelike prisutne zbog niza kompleksnih povijesnih i sadašnjih zbivanja i procesa poput raspada socijalističkog društva, rata, nacionalizma i privatizacije koja dovodi do društvenog raslojavanja. Kod njih je u tekstovima neosporna socijalna senzibilnost i angažiranost. Stihovi Mile Kekina neosporno izvrsno seciraju hrvatsku stvarnost naglašavajući zatiranje prava manjina, lažne društvene predodžbe o lakoj zaradi, licemjerje ne štedeći nikoga ni vlast, a ni mase. Svi ti stavovi izrečeni su kroz dojmljivu ironiju čemu svjedoči velik broj priznanja od strane kritike, ali i široko odobravanje publike. No valja za kraj reći i da je Hladno pivo izuzetno velik (za naše prilike) bend sa širokim krugom publike, velika koncertna atrakcija, te često headliner na velikim domaćim i regionalnim festivalima. No percepcija njih kao subverzivne kiničke sile gubi se u širokoj masi publike koja ih doživljava plitko, nereflektivno, a nije pretjerano reći, i kao dobru zabavu. Zanimljivo je da su oni još na prvoj pjesmi na prvom albumu autoironično predvidjeli svoj, može se reći, slavni status kroz stihove "*s vremenom sve smo tiši, slijede prvi kompromisi*" i "*prodali smo čak i muda al sviramo zato svuda/terase, festivali, više smeća, lova veća./Slušaju nas curice, penzioneri bakice i svi umni invalidi*". Ako još tome dodamo njihove izlete u koncertne spektakle, potrebu za sponzorima koja odmah kompromitira njihov kinički impuls koji bi trebao odražavati nezavisnost i beskompromisnost, onda je jasno da sve to tupi njihovu kritičku oštricu. Ali ako uzmemo u obzir da punk na svjetskoj sceni odavno ne rezultira ničim što može uzdrmati mainstream glazbu i glazbenu industriju na način na koji je to učinio u sedamdesetima, tada su Hladno pivo kinici u velikoj mjeri jer svojom glazbom, društveni angažmanom i društvenim utjecajem oponiraju prevladavajućim zabrudama puno više nego to punk i njegovi bendovi rade na globalnoj razini i u drugim državama širom svijeta.

10. LITERATURA

- B.a.B.e. (2003.) *A 'ko joj kriv*. Zagreb, B.a.B.e.-Grupa za ženska prava.
- Castells, M. (2002.) *Moć identiteta*. Zagreb, Golden marketing.
- Dobrović, Bosanac (2007.) *Usmena povijest homoseksualnosti u Hrvatskoj*. Zagreb, Domino (*Queer Zagreb*)
- Dragaš, A. (2012.) *Rock 21.stoljeća*. Zagreb, VBZ.
- Dragaš, A. (2006.) *Trening za umiranje*. Zagreb, Profil.
- Fanuko, N. (2008.) *Sociologija, udžbenik za gimnazije*. Zagreb, Profil.
- Forum, br. 2. (2013.) Intervju s Mile Kekinom. Večernji list, 23.09.2013.
- Gall Z. (2000.) *Enciklopedijski CD vodič- Esencijalni albumi rocka (1954-2000)*. Zagreb, Mozaik knjiga.
- Goldstein, I. (2008.) *Hrvatska 1918-2008*. Zagreb, Novi liber.
- Goldstein, I. (2010.) *Dvadeset godina samostalne Hrvatske*. Zagreb, Novi liber.
- Klasnić, K. (2011.) *Ekonomsko nasilje nad ženama u intimnim vezama u hrvatskom društvu- konceptualne pretpostavke*. hrcak.srce.hr/file/111904
- London, J. (1951.) *Michael, Jerryjev brat*. Zagreb, Mladost.
- Maslić Seršić, D. (2010.) *Ekonomsko nasilje nad ženama: manifestacije, posljedice i putovi oporavka*. Autonomna ženska kuća Zagreb, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti.
- Milardović, A. (2006.) *Političke stranke u doba tranzicije i globalizacije*. Zagreb, Centar za politološka istraživanja, biblioteka Globalizacija.
- Mondimore, F.M. (2003.) *Prirodna povijest homoseksualnosti*. <http://hrcak.srce.hr/14507>
- Perko- Šeparović, I. (2002.) *Weberov pojam birokracije*. <http://hrcak.srce.hr/114119>
- Rubenser, Lorie (2007.) Worldwide sociolegal precedents supporting domestic violence from ancient to modern times. U: Jackson, Nicky Ali (ur.): *Encyclopedia of Domestic Violence* (str. 733-737). New York i London: Routledge.
- Sarig R. (2015.) *Tajna povijest rocka*, Koprivnica, Šareni dućan.
- Sloterdijk, P. (1992.) *Kritika ciničnog uma*. Zagreb, Globus,
- Strongman P.(2007.) *Pretty Vacant-Povijest punka*. Zagreb, Naklada Ljevak.
- Von Mises, L. (2006) *Birokracija*. Zagreb, Institut za javne financije

11. INTERNET IZVORI

- https://en.wikipedia.org/wiki/Rock_Against_Racism (stranica je posljednji put posjećena 09.09.2015)
- <http://www.monitor.hr/vijesti/hladno-pivo-dobilo-nagradu-hho-a/52188/> (stranica je posljednji put posjećena 09.09.2015.)
- <http://www.muzika.hr/clanak/766/vijesti/hladnom-pivu-nagrada-hrvatskog-helsinskog-odbora.aspx> (stranica je posljednji put posjećena 04.09.2015.)
- <http://www.peta.org/issues/animals-in-entertainment/circuses> (stranica je posljednji put posjećena 02.09.2015.)
- <http://www.prijatelji-zivotinja.hr/index.hr.php?id=2293> (stranica je posljednji put posjećena 05.09.2015)
- <http://www.novelist.hr/Vijesti/Hrvatska/Netrpeljivost-prema-manjinama-Nacija-ksenofoba> (stranica je posljednji put posjećena 05.09.2015.)
- <http://www.sigurnomjesto.hr/rad-na-prevenciji-i-suzbijanju-nasilja/statistika/> (stranica je posljednji put posjećena 04.09.2015)
- http://zaklada.civilnodrustvo.hr/upload/File/hr/izdavastvo/digitalna_zbirka/vrednote_u_praksi.pdf (stranica je posljednji put posjećena 09.09.2015)
- <http://www.zakon.hr/z/732/Zakon-o-%C5%BEivotnom-partnerstvu-osoba-istog-spola> (stranica je posljednji put posjećena 1.9. 2015).